

קריאה בתורה ע"י בעל קורא

להורות דוקא הוראה זאת.

שאלה

כתב על כך רבינו בחיי (דברים כו, א, ב):
"בראשונה כל מי שהיה יודע לקרות
קורא וכל מי שלא היה יודע לקרות
מקריין אותו, נמנעו אלו שאינן יודעין
לקרות מלהביא כדי שלא יתביישו
התקיני שיהיו מקריין את שיודע כמי
שאינו יודע, וכענין שאנו נוהגין עכשיו
בס"ת ששליח ציבור קורא על הכל בין
ליודע בין לשאינו יודע".

למדנו מדברי רבינו בחיי שמנהג
הקריאה ע"י בעל קורא לכולם הוא קדום
יחסית ולא נוצר בדורות האחרונים. ונדון
בשרשיו.

ב. בתשובות הגאונים (החדשות, עמנואל

(אופק) סי' לד) עסקו בשאלה זו. וז"ל:

"וכה דבר הרב על חזן הקורא בשביל
העולה. ומה שעושין בני הדור שקורא
החזן ושותק העולה לקרות, אינמי קרי
בהדיה, לאו שפיר הוא ולא נפיק ידי
חובתיה אותו המברך על התורה בקריאת
החזן דלא אשכחן דבכי האי גונא יכיל
איניש לשויי שליח. ואע"ג דכתבי' לעיל
בהלכות ספר תורה דהתירו רבואתא
לסייע את הקורא בין בקול רם בין בקול
נמוך, אנו לא חזי לן לעניות דעתין שיוכל
החזן לקרות בעבור העולה כי אין יברך
זה ויקרא זה, כשם שהוא עושה שליח
לקריאה יעשה נמי שליח לברכה. ואם
תאמר [מה] יעשה מי שאינו יודע לקרות
בתורה, פטור הוא מלקרות בתורה ואף
אינו רשאי לעלות כלל שהרי שנינו
בתוספתא (מגילה פ"ג ה"ב) 'בני הכנסת

בבית כנסת שבו מתפלל ציבור מגוון
מכמה עדות. כולם נוהגים שבעל קורא
יחיד הוא הקורא בתורה, פרט לנוהגים
מנהגי תימן, הנוהגים עפ"י הרמב"ם,
שנוהגים לקרוא בעצמם. יש מתפללים
אשר יודעים אף הם לקרוא בתורה,
ומעוניינים כאשר מעלים אותם לתורה
לקרוא בעצמם.

מה ראוי להנהיג לכלל הציבור שכן
אשכנז או ספרד היודע לקרוא יקרא
בעצמו, ומי שאינו יודע לקרוא יקרא
עבורו הבעל קורא, או שפרט לעולי תימן
הבעל קורא יקרא לכולם?

תשובה

א. במשנה במסכת ביכורים (פ"ג מ"ז)
נאמר: "בראשונה כל מי שיודע לקרות
קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקריין
אותו, נמנעו מלהביא התקיני שיהו מקריין
את מי שיודע ואת מי שאינו יודע".
ומפרש הר"ש:

"נמנעו מלהביא – פירוש נמנעו מלהביא
מפני הבושת שאין יודעין לקרות".
"התקיני שיהא מקריין – מפרש בירושלמי
(שם) שסמכו למקרא וענית ואמרת שאין
עניה אלא מפי אחר".

היינו מחמת הבושה שאינם יודעים
לקרוא בעצמם מקרא ביכורים נמנעו
מהבאת ביכורים, ולכן תקנו חכמים
שיקראו לכולם, ליודעים ולשאינם יודעים,
וסמכו זאת על פסוק, אף שאין הוא בא

סימן ט — קריאה בתורה ע"י בעל קורא

מי שאינו יודע. ואין במשנת זו סיוע לחזן הקורא בשביל העולה, שמקרא ביכורים חייב בו כל המביא ולכך אי אפשר שלא יתודה, וקריאת התורה אינה חובת כל אדם ולכך לא יקרא אלא מי שיוודע לקרות. ואפי' שם, הקראה היא אותו ולא קריאה בשבילו".

עולה מדברי הגאון שהוא מתנגד שהעולה יברך והחזן יקרא משום שברכת העולה היא לבטלה ואי אפשר לעשות בה שליחות¹ וכנראה אינה עולה לעולה לתורה מדין שומע כעונה. ולכן עולה שאינו יודע לקרוא לא יעלה כלל לקרוא בתורה. ומותר להעלות מי שאינו יודע לקרוא בדקדוק והחזן יסייעו בלחש. ומחלק בין מקרא ביכורים שהיו חייבים לתקן שכן ההבאה והקריאה הם מצוה וחובה, ואילו קריאה בתורה אינה חובה ולכן לא יעלה.

בספר העיתים (סי' קעח) הביא את המנהג לקרות ע"י חזן: "ומה שעושין בני הדור שקורא החזן ושותק העולה לקרות

שאינו להם מי שיקרא אלא אחד עומד וקורא ויושב אפילו עד שבעה פעמים, ואלו היה אמת שיוכל אדם לקרות בשביל אחרים היה הדין שיעלו מבני הכנסת שאינו להם מי שיקרא אלא שבעה ויקרא אחד בשביל כלם. ואם תאמר איכא רבים שמתבישין מן הצבור, אית ליה למאנס נפשיה ולא להתבייש מן הציבור כי אין הביישן למד (אבות פ"ב מ"ה). ואם תאמר יקרא הקורא ויסייע אותו החזן בקול רם ויקראו שניהם יחדו, הרי שנינו בפירוש במגלה (פא, א-ב) קראה שנים יצאו, תנא מה שאין כן בתורה, נמצאת למד שאסור הוא לעשות כלל, אבל אם אין העולה יודע לקרות בדקדוק יש על החזן לסייעו בלחש כאדם שלוחש באזן חבירו כדי שלא ישמעו הצבור ותטרד דעתם דתרי קלי לא משתמע (ראש השנה כז, א)."

"משנת בכורים (פ"ג מ"ז) בראשונה כל מי שהוא יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרים אותו נמנעו מלהביא התקיני שיהו מקרים את מי שיוודע ואת

1. יש להעיר שלפני שהנהיגו מפני הנכנסים והיוצאים שכל עולה מברך לפניו ולאחריה, המנהג היה שהעולה ראשון מברך לפניו והעולה אחרון מברך אחריה, וא"כ כל העולים שהיו קוראים בעצמם היו יוצאים "ח בברכת אחרים ומדין שומע כעונה. ולכן קושי' זו צ"ע. ומצאתי כדברי בשו"ת הרשב"א (החדשות, מכ"י סי' יד): "שאלת מי שאינו יודע לקרות בתורה, מהו שיעלה ויברך בבית הכנסת ברכת התורה ויקרא אחר במקומו.

"תשובה אמרינן בירושלמי פרק עומד ויושב ונתנה לאחר וברך עליה, מה נתנה לאחר ומברך עליה זה קורא וזה מברך, והרי מגלה שחייבין לקרותה כמו שחייבין בקריאת התורה בצבור בבית הכנסת, ואפילו הכי אמרינן שזה קורא וזה מברך, והכא נמי לא שניא. ויש לי ראייה מתלמוד דידן, דאמרינן דברכת התורה לפניו ולאחריה לשאר עולין גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין, הא מקמי גזירה ראשון מברך לפניו ואחרון מברך לאחריה, וכדתנן במתניתין התם בהדיא הפותח והחותם בתורה מברך לפניו ולאחריה, ולפי זה שאר קורין סומכין על ברכה שברך זה. והלה נמי שברך ולא קרא לא הוה ליה מברך לבטלה, דכיון שקריאת התורה חיובא דצבור הוא שפיר הוה מצי מברך אף על פי שאינו קורא... ובש"כ.

חבל נחלתו

בתורה ואומר ר"ת זיחיד קורא בלא הפסקה שלא יקראו שנים זה ד' פסוקים וזה ד' ומה שנוהגים עתה לקרוא שנים [בכל התורה] אומר ר"ת **כדי שלא יתבייש מי שאינו יודע לקרות בעצמו** כענין שמצינו במסכת ביכורים (פ"ג מ"ז) דתנן כל מי שיודע לקרות קורא בעצמו ושאינו יודע לקרות מקרין לפניו, נמנעו מלהביא ביכורים התקינו שיהיו מקרין את מי שיודע לקרות ואת מי שאינו יודע לקרות. והא דאמר בירושלמי במגילה רבי שמואל בר רב יצחק על לבי כנישתא וחזא חזנא דקאים וקורא ולא קאי בר איניש תחתיו א"ל אסור כשם שנתנה תורה על ידי סרטור כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי סרטור אע"ג דמשמע שחזן עומד אצל הקורא לא שיקרא עמו אלא יעמוד ויקרא אותם שיש להם לקרות כדי שתנתן תורה על ידי סרטור, ועוד אומר ר"י דיכול להיות שקצת מסייע לו בנחת והא דמשמע במגילה שלא יקראו שנים היינו שניהם שוין בקול רם".

היינו רבינו משולם פרש ששמונה פסוקים אחרונים שבתורה העולה הוא הקורא ולא קוראים ע"י חזן. ובאר הג"ר נתן רענן זצ"ל (חתן הראי"ה זצ"ל) בספר 'זכור זאת ליעקב' (עמ' סז) שדעת רבינו משולם אינה נובעת מלשון "זיחיד קורא אותם" שנאמר בפסוקים אחרונים, אלא מפרש כראשונים אחרים שגדול הדור או גדול בית הכנסת קורא אותם², ולכן לגביו לא הוצרכו שבעל קורא יקרא עבורו, שכן הוא ודאי יודע לקרות. ור"ת פרש שאין

אי נמי קרי בהדיה – **לאו שפיר הוא ולא נפיק ידי חובתו** המברך בתורה בקריאת החזן. ומביא את לשון תשובת הגאון ומסיים: "ומי שממעט במנהגות משונים כאלו שנהגו בהן רוב העולם שכרו שמור לפני המקום".

דברי הגאון הובאו אף בשבולי הלקט (ס' לו).

הגאונים וההולכים בדרכם לא העלו אפשרות שהעולה יקרא בשקט עם החזן, דרך שאליה כיוונו הסוברים את שיטת רבינו בחיי לעיל. אף בדברי הרמב"ם לא נמצא סיוע למנהג הקריאה ע"י בעל קורא. ונראה שאף דעת האו"ז נשענת על דעת הגאונים שכתב (ח"ב, הל' שבת ס' מב): "וכבר נהגו באלו המלכיות ששליח צבור קורא את מי שהוא חפץ, ואת מי שקרא שליח צבור הוא יש לו לקרות ואין לקרות בס"ת את מי שאינו יודע לקרות בתורה כדתניא בתוספתא ביהכ"נ שאין להם מי שיקרא אלא אחד עומד וקורא ויושב ועומד וקורא ויושב אפי' ז' פעמים אלמא שאין ש"צ קורא את מי שאינו יודע לקרות".

ג. אמנם תוספות בכמה מקומות הזכירו מנהג זה כדרך הקריאה במקומותיהם. תוספות בבבא בתרא (טו ע"א) כתבו: "שמונה פסוקים שבתורה – ה"ר משולם היה מצריך מכאן לקרות לאחד אותן ח' פסוקים שלא יקרא עמו שליח צבור, ואין נראה לר"ת דהא כל התורה כולה נמי אחד קורא כדתנן במגילה (דף כא:): קראוה שנים יצאו ואמר בגמ' תנא מה שאין כן

2. הגר"י אריאל רב העיר רמת גן העיר כי יש מעדות ספרד שנוהגות לקרוא ע"י ש"ץ ובכ"ז ת"ח

שאינן הכל בקיאים בטעמי הקריאה ואין צבור יוצאין בקריאתו והוא בעיניו כידוע ואם לא יקראוהו בתורה אתי לאינצויי עם ש"ץ לכך התקינו שיקרא שליח צבור שהוא בקי בקריאה. ומ"מ גם העומד לקרות יקרא בנחת ובדקדוק עם שליח צבור שלא תהא ברכה לבטלה ואותו שאינו יודע לקרות אין ראוי שיקראהו שליח צבור והוא ברכה לבטלה ולא מסתבר שהוא יברך על קריאת שליח צבור.

הרא"ש חולק על הטעם שנתנו ר"ת וסיעתו – כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרות בתורה, וטוען להיפך כיון שאין חיוב לעלות לתורה, זה שלא תהא להם דרך אחרת לעלות לתורה, יזדרז ללמוד לקרוא. אלא לפי הרא"ש הטעם שהעבירו את קריאת התורה לבעל קורא היא משום אלה שאינם יודעים לקרוא כראוי ואין הציבור יוצא י"ח בקריאתם, ולכן אם לא יעלו לקרות יריבו עם הגבאי ולכן התקינו שיקרא ש"ץ. ומוסיף הרא"ש שאף העולה – שאינו קורא בקול – יקרא בשקט עם החזן כדי שלא תהא ברכתו לבטלה. וכן אין לקרוא לתורה מי שאינו יודע לקרוא כלל כיון שלא מסתבר שיצא י"ח בברכתו ובקריאת החזן³.

הנ"מ, לכאורה, בין שיטת הרא"ש לר"ת היא האם מי שיודע לקרות יכול לקרוא

לחלק פסוקים אלו לכמה קוראים והביא את המנהג לקרות בשנים כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרות. ומביא את הירושלמי שצריך לעמוד אדם נוסף על יד הקורא. וכן הובא בקצרה בתוספות ר"ה (כז ע"א ד"ה אבל), מנחות (ל ע"א ד"ה שמונה). וכ"כ: המנהיג (הל' סוכה עמ' תכא), הר"ן על הר"ף (מגילה יב ע"א).

וכן בקרית ספר (למאירי מאמר ד ח"א) כתב: "וכן מ"ש במגלה שאפילו קראום שנים יצאו, אמרו עליה משא"כ בתורה שמתוך אימתה אין סיפור הדברים מושך את לבם לשמוע ב' קולות ביחד, ומתוך כך עכשיו שנהגו להיות ש"ץ קורא בקול רם הנהיגו שלא להיות הקורא משהו קולו עמו אלא שיהא קורא בקול נמוך".

ד. הרא"ש (מגילה פ"ג סי' א) מתייחס אף הוא למנהג זה וחולק על הטעם בתוספות: "ומה שנהגו האידינא ששליח צבור קורא היינו שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרות כדתנן גבי בכורים (פ"ג מ"ז דמס' בכורים) בתחלה מי שיודע לקרות קורא ומי שאינו יודע לקרות מקרין אותו נמנעו מלהביא מחמת הבושה התקינו שיהו מקרין את הכל. ואין הדמיון נ"ל דהתם נמנעו מלהביא בכורים ועברו על מה שכתוב בתורה אבל הכא בקיאים יקראו והאחרים ימנעו ומחמת הבושה יתנו לב ללמוד הפרשה, אלא נראה הטעם לפי

גדולים אשר יודעים לקרוא במדויק נותנים רשות לקרוא בעצמם. ונראה שמנהגם נשען על דעת בעל השלמה ועפ"י פירושו של הרה"ג נתן רענן זצ"ל.

3. כך ענה בשו"ת הרא"ש (כלל ג סי' יב): "ובור לקרות בתורה, אין דבר הגון; כי מאחר שהוא מברך, צריך שיקרא, שלא תהא ברכה לבטלה. אמנם, אם קורא עם החזן, ויודע להבין ולחבר האותיות ולקרותם עם החזן, מקרי שפיר קריאה. אבל שיברך הוא על מה שהחזן קורא והוא לא יקרא כלל, לא יתכן כלל".

חבל נחלתו

ציבור הוא הקורא העולה אסור לקרות
אע"פ שלדברי הפוסקים צריך לקרות ואם לא יקרא כתבו דהוי ברכה לבטלה מאחר שלא נזכר זה בתלמוד בהדיא לא שבקינן דברי הזוהר מפני דברי הפוסקים, ועוד דהא איכא למימר דכל שהעולה שומע מה ששליח ציבור קורא ומכוין לבו לדבריו הרי הוא כקורא דשומע כעונה (סוכה לח:). **הילכך צריך ליזהר העולה מלקרות עם שליח ציבור** ומיהו אפשר שאפילו לדברי הזוהר **רשאי לקרות והוא שלא ישמיע לאזניו** וכן משמע מהלשון השני שכתבתי דמדמה ליה לתפלה שאסור להשמיע לאזניו ואע"פ שבלשון הראשון שכתבתי לא הזכיר אלא דיבור אפשר דכל שאינו משמיע לאזניו לא קרי ליה דיבור וכן ראוי לעשות לקרות העולה בנחת בענין שלא ישמיע לאזניו. ולכן מסיק שלמנהגנו העולה צריך לקרות בשפתיו אבל לא להשמיע לאזניו ואז יצא י"ח אף לשיטת הזוהר. עוד מוסיף הב"י: "בני רומניא⁴ נוהגים שהעולה הוא קורא בקול רם כדין התלמוד וכדי שלא לבייש את מי שאינו בקי בדקדוק הקריאה מעמידין מקרא אחד אצל העולה והמקרא אומר כל תיבה ותיבה תחלה ואח"כ אומרה הקורא". והב"י מיישב מנהגם עם דברי הזוהר. בשולחן ערוך (או"ח סי' קלט ס"א) פסק:

בעצמו, שכן לשיטת ר"ת חייבו את כולם לקרוא ע"י שליח ציבור כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרוא. לעומת זאת לפי הרא"ש היה מקום לומר שמי שיודע לקרות יקרא בעצמו. אולם נראה לומר שחשש אינצויי קיים אף במצב זה שכן אם תינתן אפשרות ליודעים לקרוא בעצמם, יטענו אף מי שאינם יודעים לקרות – שהם יודעים ויקראו בעצמם. ובכך לא הושגה תכלית התקנה, ולכן נראה שאף לשיטת הרא"ש תקנו שהיודעים לקרוא צריכים לקרות ע"י חזן. דברי הרא"ש הובאו בטור (או"ח סי' קמא) ובאבודרהם (דיני קריאת התורה). רבינו ירוחם (תוא"ח נ"ב ח"ג) הביא את שתי השיטות של תוס' והרא"ש ולא הכריע ביניהם ולא הביא נ"מ למעשה בין שתי השיטות. ה. הבית יוסף (או"ח סי' קמא אות ב) מוכיח שאין להעלות מי שאינו יודע לקרוא כלל, בניגוד לאשכול שהובא ע"י הנ"י, וספר אגודה, שכתבו כי ניתן להעלות סומא לקה"ת. ומזכיר שאם החזן קורא בציבור העולה צריך לקרוא בשקט עמו. בהמשך מביא מהר"י אבוהב ששמע שכתוב בזוהר שלא יקרא אלא אחד בלבד, והב"י מצא את מקורו בספר הזוהר ומסיק: "וכיון דלדברי הזוהר אסור לקרות אלא אחד לבד, ועכשיו שנהגו ששליח

4. גלות רומניא בלשון האחרונים היא גלות ישראל בצפון יון ובארצות הבלקן שעפ"י המסורת גלתה לשם עוד בתקופת בית שני ולאחר חורבנו. מסורותיהם ומנהגיהם הם של בני א"י. לאחר גירוש ספרד הגיעו רבים ממגורשי ספרד אף הם ליוון ותורכיה. ומהר"י קארו הכיר משם את מנהגם. כיום לפי ההערכה רק כמה אלפים נוהגים מנהגי רומניא. נראה ששבולי הלקט שישב באיטלי' קיבל מהם חלק ממסורותיהם ולכן נאמן להם, אף שודאי הכיר את דרכי בעלי התוס' ומנהגי ספרד.

הוא בקי כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרות וגם ימצאו הרבה שאין יודעין בטוב לקרות הנקודות והטעמים וירצו לקרות והצבור אין יוצאין בקריאתו וכשימנעו מקריאה אתו לאינצויי".

ושני הטעמים שהביא המשנ"ב לקריאה ע"י ש"ץ הם טעם התוס' וטעם הרא"ש. וכ"כ בכף החיים (סי' קמ"א ס"ק טו) שאפילו הבקי אין לו לקרות כדי שלא לבייש את מי שאינו בקי.

ו. ראייה נוספת שקוראים ע"י בעל קורא הקורא לכולם ניתן להביא מהמחלוקת בין השולחן ערוך (או"ח סי' קלט ס"ג) שפסק: "סומא אינו קורא, לפי שאסור לקרות אפי' אות אחת שלא מן הכתב". והרמ"א הגיה: "ומהרי"ל⁵ כתב דעכשיו קורא סומא, כמו שאנו מקרין בתורה לע"ה".

ובספר מנהגי א"י (ר"י גליס, עמ' סט סי' נט) הביא בהערות באריכות מגדולי הספרדים שמנהג ירושלים שלא כב"י בדבר זה, ומביא מס' 'נהר מצרים' שלא קבלו דעת הב"י לא במצרים ולא בא"י ועי"ש בהערות באריכות שנהגו שהסומא מברך והש"ץ קורא. וכאן הרי הסומא אינו יכול לקרוא בעצמו, וקוראים ע"י ש"ץ שלא כגאונים⁶.

ועי' שו"ת בית מרדכי (ח"א סי' י) ושו"ת יחווה דעת (ח"ד סי' יא).

"במקום שנהגו שהעולה עצמו קורא בקול רם, אם לא סידר תחלה הפרשה פעמים שלש בינו לבין עצמו, לא יעלה; ובמקום שהחזן קורא הוא צריך לסדר תחלה (ב"י). ובסעיף ב פסק: "מי שאינו יודע לקרות, צריך למחות בידו שלא יעלה לספר תורה; ואם צריכים לזה שאינו יודע לקרות, לפי שהוא כהן או לוי ואין שם אחר זולתו, אם כשיקרא לו ש"צ מלה במלה יודע לאומרה ולקרותה מן הכתב, יכול לעלות; ואם לאו, לא יעלה".

ונראה שלא הכריע בין המנהגים, אולם נראה שהמנהג ששרר היה לקרוא ע"י חזן. וכן עולה מפסיקתו בסימן קמא (ס"ב-ג): "לא יקראו שנים, אלא העולה קורא וש"צ שותק, או ש"צ קורא והעולה לא יקרא בקול רם; ומ"מ צריך הוא לקרות עם הש"צ, כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, אלא שצריך לקרות בנחת, שלא ישמיע לאזניו. (ואפילו משמיע לאזניו ליכא למיחש, דלא עדיף מתפלה, כדלעיל סימן ק"א) (דעת עצמו)".

"ויש נוהגים להעמיד מי שמקרא לעולה מלה במלה, ואחר שגומר המקרא המלה אומרה העולה".

וכך באר שם (ס"ק ח) המשנה ברורה: "או ש"ץ קורא וכו' – וכמנהגנו עכשיו שלעולם הש"ץ קורא אפילו כשהעולה

5. ספר מהרי"ל (מנהגים, הלכות קריאת התורה): "אמר מהר"י סג"ל קורין לתורה אפי' עם הארץ. וכן הסומא, ולא נהיגין כהרא"ש דפסק דהסומא לא יקרא".

6. בילקוט יוסף במהדו"ק פסק שסומא עולה שלא כב"י, ובמהדו"ב חזר בו שהלכה כב"י (אלא שאין גוערים במעלה סומא) אע"פ שגדולי א"י העידו שלא נתקבלה דעתו להלכה ולמעשה בא"י. ולענ"ד הלכה כמשנה ראשונה שלו ושל אביו הגרע"י, ואם גדולי גדולים העידו שלא נתקבלה דעתו אין לשנות מדעתם.

חבל נחלתו

מסקנה

רוב עדות ישראל בימינו נהגו לקרוא בתורה בציבור ע"י בעל קורא שהכין את הקריאה וזוכר טעמיה ודקדוקיה, עפ"י טעמי בעלי התוספות והרא"ש פרט לעדת התימנים שפסקו לפי הרמב"ם וכל עולה קורא בעצמו.⁷

לכאורה, בבית כנסת מעורב מן הראוי שפרט לתימנים בעל הקורא יוציא בקריאתו את כל העולים, ולא ינהיגו שמי שרוצה יקרא בעצמו. ואם כל שיודע קורא בעצמו נלענ"ד שמפקיעים את מנהג הראשונים, מנהג שכאמור נוהג כמעט בכל עדות ישראל, והרא"ש (לעיל) כתב שהוא תקנה.

ואעפ"כ ההלכה לא נפסקה בבירור שכך

ורק כך צריך לנהוג. אצל בני אשכנז הדברים פשוטים ורק בעל הקורא קורא עבור כולם (פרט לשמחת תורה שמנהיגו מיוחדים כדי להרבות חיבוב התורה), אולם אצל בני צפון אפריקה לפי מיעוט בירורי נוהגים עד היום להציע לעולה לקרוא בעצמו ברמיזה לאחר שברך, וההצעה היא למי שהוא בר הכי. ותמוה לי שהרי לא מצינו מנהג כזה אלא או שכולם קוראים בעצמם כשיטת הגאונים, או שש"ץ קורא עבור כולם, ומנהגם שלא כשום שיטה. ונראה אולי לומר שנהגו 'הרחבה' של שיטת רבנו משולם שכל מי שיודע לקרוא הוא בגדר יחיד שיכול לקרוא, ועדיין הדבר צ"ע.

7. **הערת הגר"י אריאל רב העיר רמת-גן:** מנהג כל העדות שבר מצוה קורא לפחות את הקטע בתורה שהוא עולה אליו, כגון מפטיר. ויש בני מצוה הקוראים את כל הפרשה, למרות שיש בעל קורא קבוע. וכן נוהגים רבים בשמחת תורה לקרוא בעצמם ולאפשר לבעל הקורא הקבוע לנוח או שמחליפים בעלי קריאה. לכן נלענ"ד שבקריה"ת לא אמרו שלא לבייש את מי שאינו יודע וכמו שכ' הראשונים שהבאת. וכן נהגו בהפטרה גם במקומות שקוראים מתוך מגילה כשרה. **תשובת המחבר:** אבל המשנה ברורה כתב מפורש שלא כך, ולכן במקום שאין מנהג קדמונים או שזו קהילה המלוקטת מהרבה עדות, ראוי לענ"ד לנהוג כפי פסיקת המשנה ברורה. כמו"כ הדוגמאות שמביא הרב רק מוכיחות שבשאר המקרים לא נתנו לאחרים לקרוא.